

Başvuru	:	09.05.2018
Kabul	:	05.07.2018

Doi: 10.26650/artsanat.2018.10.0006

Mimar Nizamettin Doğu'nun Erken Cumhuriyet Dönemi Kariyeri: Sanatı Aramak

M. Dila Gümüş*

 orcid.org/0000-0003-0978-4924

Öz

"Mimar Nizamettin Doğu'nun Erken Cumhuriyet Dönemi Kariyeri: Sanatı Aramak" başlıklı makale, Nizamettin Doğu'nun (1909-1968) mezuniyeti ile 1940'lar arasına tarihlenen tasarımlarına ve mesleki faaliyetlerine odaklanıyor. Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Şubesi'nin 1931'de verdiği altı mezundan biri olan Nizamettin Doğu'nun, mezuniyetini takip eden yıllara ait tasarımları ile mimari yarışmalar için hazırladığı projeler, aldığı eğitimle ve dönemin mimarlık ortamıyla ilişkilendirerek ele alınıyor. Nizamettin Doğu tarafından 1930'ların başında projelendirilmiş ve günümüzde hala mevcut olduğu bu çalışma kapsamında tespit edilmiş olan Hasan Bey Apartmanı (Aksaray) ve Sinap Ailesi Mezarı'nın (Merkezefendi Mezarlığı) tasarım özellikleri ele alınıyor. Bunun yanı sıra, Nizamettin Doğu'nun kaleme almış olduğu makaleler ve Sedat Hakkı Eldem'e gönderdiği "Ankara Evleri" konulu notlar üzerinden, dönemin mimarlık ortamına yönelik eleştirel yaklaşımı ve kendini nasıl konumlandırmaya çalıştığı inceleniyor. Nizamettin Doğu'nun 1940'lı yıllarda Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü mimarı olarak göreve başlamasının ardından projelendirdiği spor tesislerinin bir listesi ile beraber, hazırladığı "Spor Alanları Mimari Sergisi" ve yayımladığı "Spor Alanları El Kitabı" kısaca tanıtılıyor. Nizamettin Doğu'nun biyografisinin detaylandırıldığı ve tespit edilen tasarımlarının ele alındığı bu makalede, erken Cumhuriyet dönemi mimarlık tarihi yazınına mütevazı bir katkı sunmak amaçlanıyor.

Anahtar Kelimeler

Nizamettin Doğu • Erken Cumhuriyet Dönemi • Modernist mimarlık • Konut mimarisi • Güzel Sanatlar Akademisi

Architect Nizamettin Doğu's Career During the Early Republican Era: In Search of Art

Abstract

This paper focuses on Nizamettin Doğu's (1909-1968) designs and professional activities dating between his graduation and the 1940's. This research considers the designs and architectural competition projects that Nizamettin Doğu—who was one of the six graduates of the Fine Arts Academy Architecture Department in 1931—worked on following the years of his graduation, in connection to the education he received and the architecture scene of the period. The design

* M. Dila Gümüş (Arş. Gör. Dr.), İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, Türk İslam Sanatı Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye. Eposta: mujde.gumus@istanbul.edu.tr.

features of the Hasan Bey Apartment (Aksaray) and the Sinap Family Cemetery (Merkezefendi Cemetery), which had been designed in the early 1930's and still exist, are examined in this context. Nizamettin Doğu's critical standpoint toward the architectural scene of the period and how he tries to position himself is also examined through his written articles and the notes that he sent to Sedad Hakkı Eldem on the subject of the "Houses of Ankara." A list of sport complexes that Nizamettin Doğu designed after he began working as the architect of "Beden Terbiyesi Umum M¼d¼rl¼đ¼" is briefly presented along with the "Architectural Exhibition of Sport Fields" he organized and the "Spor Alanları El Kitabı" (Sport Fields Handbook) he published. The research, which expands on Nizamettin Doğu's biography and considers his detected designs, aims to make a modest contribution to the historical literature of the Early Republican Era.

Keywords

Nizamettin Doğu • Early Republican Era • Modernist architecture • Residential architecture • Fine Arts Academy

1909-1968 yılları arasında yaşamış olan Nizamettin Doğu'nun mimarlık kariyeri, erken cumhuriyet yıllarından 1960'lara uzanır. "Mimar Nizamettin Doğu'nun Erken Cumhuriyet Dönemi Kariyeri: Sanatı Aramak" başlıklı çalışma, kendisinin mezuniyetinden Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü Mimarı olarak görevlendirildiği 1940'a kadarki faaliyetlerini, aldığı eğitimle ve dönemin mimarlık ortamıyla ilişkilendirerek incelemeye odaklanıyor. Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Şubesi'nin 1931 yılında verdiği altı mezundan biri olan Nizamettin Bey'in biyografisi ve kariyerlerinin detaylandırılması ile erken Cumhuriyet dönemi mimarlık tarihi yazısına mütevazı bir katkı sunmak amaçlanıyor.

G.1: Nizamettin Doğu. (Behçet Ünsal, "İsmet Barutçu ve Nizamettin Doğu'dan Anılar", **Arkitekt**, 1968-2, s.93)

Nizamettin Doğu'nun biyografisi ve mimari üretimlerine değinen sınırlı sayıda yayın mevcut. "Sivil Mimari Bellek Ankara 1930-1980" projesi kapsamında hazırlanan, aynı başlıklı kitapta, kendisinin Ankara'da bulunan ve 1950'lere tarihlenen iki yapısına; Güneş ve Demirtaş Apartmanlarına yer verilmiştir.² Aynı proje kapsamında Umut Şumnu tarafından kaleme alınan "Bilinen Bir Mimarın Bilinmeyen Yapısı: Nizamettin Doğu ve Demirtaş Apartmanı" başlıklı

²Ed. Nuray Bayraktar, Bülent Batuman, Elif Selena Ayhan, **Sivil Mimari Bellek Ankara 1930-1980**, Koç Üniversitesi Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi VEKAM Yayınları, Ankara, 2014, s.54, 85.

metinde ise Nizamettin Doğu'nun kariyerine ilişkin çeşitli bilgiler mevcuttur.³ Nizamettin Doğu'nun inşa edilmiş olan en büyük ölçekli yapısı, Abidin Mortaş ve Feyyaz Tüzüner ile ortak projelendirdiği Adana Adalet Sarayı'dır; söz konusu yapıya çeşitli yayınlarda değinilmiştir fakat bu yayınlar Nizamettin Bey'in kariyerini veya diğer yapılarını incelemez.⁴

Nizamettin Doğu'nun erken dönem üretimlerine ilişkin başlıca kaynakları, 1930'larda Mimar/Arkitekt dergisinde yayımlanmış kendisine ait projeler, kaleme aldığı metinler ve katıldığı yarışmaların haberleri meydana getirir. Babasının adı Hüsnü olduğundan⁵, soyadı kanundan önceye tarihlenen bu kaynaklarda adı "Nizamettin Hüsnü" olarak geçer. Nizamettin Doğu'nun ölümünün ardından biri Arkitekt'te, biri Mimarlık'ta olmak üzere iki yazı yayımlanır.⁶ İki metin de, Nizamettin Doğu'nun kariyerine ilişkin önemli bilgiler içerir. Kendisini öğrencilik yıllarından tanıyan Behçet Ünsal'ın kaleme aldığı metin, Nizamettin Doğu'nun eğitim sürecine; içinde yetiştiği, mimarlık eğitimi aldığı ortama değinmesi bakımından dikkat çekicidir. Talat Özişik'in Mimarlık dergisinde yayımlanan yazısı ise, Behçet Ünsal'inkinden farklı olarak, Nizamettin Doğu'nun Ankara'daki geç dönem faaliyetlerine ilişkin bilgiler barındırır. Behçet Ünsal, kendisinden bir üst sınıfta mimarlık eğitimi gören Nizamettin Bey'i "Monceri atölyesinin belirli simalarından", atölyenin en başarılı üç öğrencisinden biri olarak tanıtır. Behçet Ünsal kendi eğitim sürecini anlatırken, önce Mongeri ve Vedad Bey'in, sonra Ernst Egli'nin atölyesine devam ettiğini; Mongeri atölyesinde neoklasik, Vedad Bey'in atölyesinde Milli Mimari (okulda üslubu "Ottoman" olarak adlandırdıklarını belirtir), Ernst Egli atölyesinde ise modernist birer proje hazırladığından bahseder.⁷ Ernst Egli, 1927 yılında Türkiye Cumhuriyeti tarafından "İstanbul Sanay-i Nefise Mektebi programlarını tanzim ve ıslah eylemek ve konferanslar vermek ve tedrisatta bulunmak üzere" görevlendirilir;⁸ Ernst Egli'nin göreve başlaması ile birlikte okulda

³ Umut Şumnu, "Bilinen Bir Mimarın Bilinmeyen Yapısı: Nizamettin Doğu ve Demirtaş Apartmanı", **Sivil Mimari Bellek Yazıları-IV**, s.1-2. Umut Şumnu Nizamettin Doğu'nun ölümünün ardından Arkitekt ve Mimarlık'ta yayımlanan iki makaleden faydalanarak Nizamettin Doğu'nun 1931 yılında Güzel Sanatları Akademisi'nden mezun olduğunu, Ernst Egli'nin öğrencisi olduğunu, mezun olduktan sonra Beden Terbiyesi Saha ve Tesisler Müdürlüğü'nde çalıştığını, Mimarlık dergisinin yayınlanmasında büyük emeği olduğunu belirtir. Nizamettin Doğu'nun Ankara'da 1950'lerde inşa edilmiş konut projelerine değinmiştir. Umut Şumnu'nun makalesi, bu araştırma kapsamında tespit edilen, Nizamettin Bey'in kariyerine değinen tek yayındır.

⁴ Üstün Alsaç, "The Second Period of Turkish Architecture", **Modern Turkish Architecture**, University of Pennsylvania Press, 1984, s.102. Duygu Saban, Figen Karaman, Onur Erman, **Adana Mimarlık Rehberi 1900-2005**, T.M.M.O.B. Mimarlar Odası Adana Şubesi Yay., Adana, 2006, s. 26.

⁵ Anonim, "Ölüm İlanı", **Cumhuriyet Gazetesi**, 27.03.1968, s.7.

⁶ Behçet Ünsal, "İsmet Barutçu ve Nizamettin Doğu'dan Anılar", **Arkitekt**, 1968-2, s.93

⁷ Uğur Tanyeli, "Behçet Ünsal", **Mimarlığın Aktörleri Türkiye: 1900-2000**, Garanti Galerî Yay., İstanbul, 2007, s.309.

⁸ Leyla Alpogut, **Cumhuriyetin Mimari Ernst Arnold Egli**, Boyut Yayın Grubu Yay., İstanbul, 2012, s.42.

büyük bir değişim yaşanır. Bu görevlendirmenin ardından, Mongeri ve Vedat Tek'in yönettikleri atölyeler 1930'dan başlayarak kapanmış, yerlerini Ernst Egli yönetiminde uluslararası ilkeleri temel alan yeni bir tutuma bırakmışlardır.⁹ Nizamettin Doğu'nun eğitim süreci de kendisinden bir alt dönemde eğitim gören Behçet Ünsal'inki gibi ilerler; Ernst Egli'nin okula gelişiyle birlikte modernist (kübik) denemeler yapmaya başlar ve tarihselci üsluplardan uzaklaşır. Mongeri atölyesinde olduğu gibi, Ernst Egli atölyesinde de en parlak öğrencilerden biri olur.¹⁰

Nizamettin Doğu 1931 yılında eğitimini tamamladığında, Güzel Sanatlar Akademisi Mimari şubesi ondan başka beş mezun daha vermiştir: Nuri, Edip Hikmet, Recai, İzzet ve Şinasi Beyler. Mimar dergisi genç mimarların mezuniyet haberini "Kıymetli emekleriyle tedrisata modern bir veçhe veren Prof. mimar Egli"yi de tebrik ederek duyurur.¹¹ Nizamettin Bey'in sınıf arkadaşlarından olan ve kendisi ile aynı yıl mezun olan Edip Hikmet'in, henüz son sınıf öğrencisiyken, Mimar dergisinde "Güzel Sanatlar Akademisi Mimari Şubesinde Talebe Nasıl Çalışıyor?" başlıklı bir yazısı ve ona eşlik eden bir konut projesi yayınlanır. Edip Hikmet'in kaleme aldığı metin ile hazırladığı proje, Nizamettin Bey'in içinde yetiştiği kurumun eğilimlerini yansıtmaması ve bir öğrencinin yaklaşımını göstermesi bakımından önemlidir. Edip Hikmet, Ernst Egli'nin gelişi ile birlikte Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Şubesi'nde yaşanan değişimi tutkuyla savunmuştur. Öğrencilerinin klasik çalışma tarzından uzaklaştıklarını, klasik eserleri taklit etmediklerini ve "hakiki mimar" olduklarını; Roma, Yunan, Mısır ve Türk mimarilerini mimarlık tarihi dersinde gördüklerini fakat onları uygulamadıklarını, yeni bir Türk mimarisi yaratmaya çalıştıklarını yazmıştır. Yazıya eşlik eden konut projesini neden başarılı bulunduğunu anlatırken kullandığı ifadeler de dikkat çekicidir: "Bugünün mimarisi girintili çıkıntılı lüzumsuz detaylardan kaçmak olduğuna göre, bu köşkü yapan Edip Hikmet muvaffak olmuştur." Nizamettin Doğu'nun mezuniyetinin hemen sonrasına tarihlenen projeleri, Ernst Egli atölyesinde aldığı eğitim ve dönemin "muvaffak" kabul edilen modernist tasarım anlayışı çerçevesinde biçimlenmiştir.

Mezuniyetini takip eden üç yıl süresince, Nizamettin Hüsnü'nün adına Mimar dergisinde sıklıkla rastlanması, girişimlerle dolu ve üretken bir gençlik dönemi geçirdiğini gösterir. Bu araştırma kapsamında tespit edilebilen en erken tarihli yapısı, Aksaray'da bulunan "Hasan Bey Apartmanı"dır. 1932 yılında, Nizamettin Bey'in mezuniyetinin ertesi senesinde tamamlanan

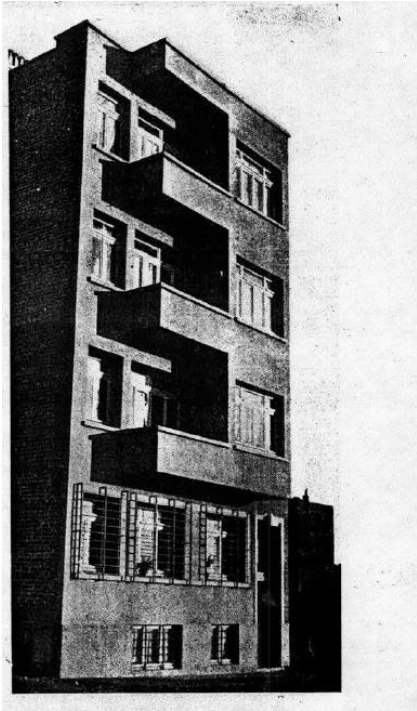
⁹ İnci Aslanoğlu, **Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı**, Bilge Kültür Sanat Yay. İstanbul, 2010 s.57.

¹⁰ Behçet Ünsal, "İsmet Barutçu ve Nizamettin Doğu'dan Anılar", **Arkitekt**, 1968-2, s.93.

¹¹ Nizamettin Hüsnü, "Hasan B. Apartmanı", **Mimar**, 1932-11, s.322-323.

apartman, mimarın olasılıkla inşa edilen ilk projesidir. Günümüzde hala ayakta olan yapı, Aksaray Valide Camii ve Valde Mektebi'nin hemen karşısında yer alır.

Mimar dergisinde yayınlanmış olan fotoğraflar, plan ve tanıtım yazısı aracılığı ile yapının özgün özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak mümkün. Yazıda apartmanın inşa edildiği arazi dolma olduğundan, temellerin sokak seviyesinden 4,5 metre aşağıya kadar indirildiği aktarılır. Apartman, bodrum katı ve dört daireden oluşur. Bodrum katında iki oda, bir çamaşırhane, bir hela ve her daire için ayrı birer kömürlük bulunur; bu kattan bir kapı ile arkadaki avluya çıkılır. Daireler salon, yemek odası, mutfak, banyo ve heladan meydana gelir. Bütün katlar aynı düzenlemeye sahiptir. İç kapıların üst kısımlarında cam kullanılarak, ortadaki sofaların bol ışık alması amaçlanmıştır. Binanın havalandırması vasistas pencereler ile sağlanmıştır. Mimar'da yayımlanan tanıtım yazısında, projenin hazırlanışında kullanışlılık ilkesinin ön planda tutulduğunun vurgulanmıştır.¹² Kullanışlılık ilkesine yapılan vurgu ile sade geometrik bir düzenlemeye sahip cephe tasarımı, Nizamettin Doğu'nun Ernst Egli atölyesinde aldığı eğitimle ve dönemin "kübik" mimarlık modasıyla uyum içindedir.

G.2, 3: Hasan Bey Apartmanı'nın 1932 tarihli fotoğrafları. (Nizamettin Hüsnü, "Hasan B. Apartmanı", **Mimar**, 1932-11, s.322-323.)

¹² Nizamettin Hüsnü, "Hasan B. Apartmanı", **Mimar**, 1932-11, s.322-323.

G. 4:: Hasan Bey Apartmanı. (Müjde Dila Gümüş, 2018)

Günümüzde, birinci ve ikinci katların balkonu kapatılmış; cephe özgün tasarımından uzaklaşmıştır. Yalnızca üçüncü kat balkonu özgün özelliklerini korumaktadır. Pencere çerçeveleri ile katları ayıran silmeler değiştirilmiştir. Yapının inşa edildiği yıla ait fotoğraflarda, pencerelerin etraflarında çerçeve görünmemektedir. Kat silmeleri ise, günümüzdeki profilli silmelerden farklı olarak daha sadedir.

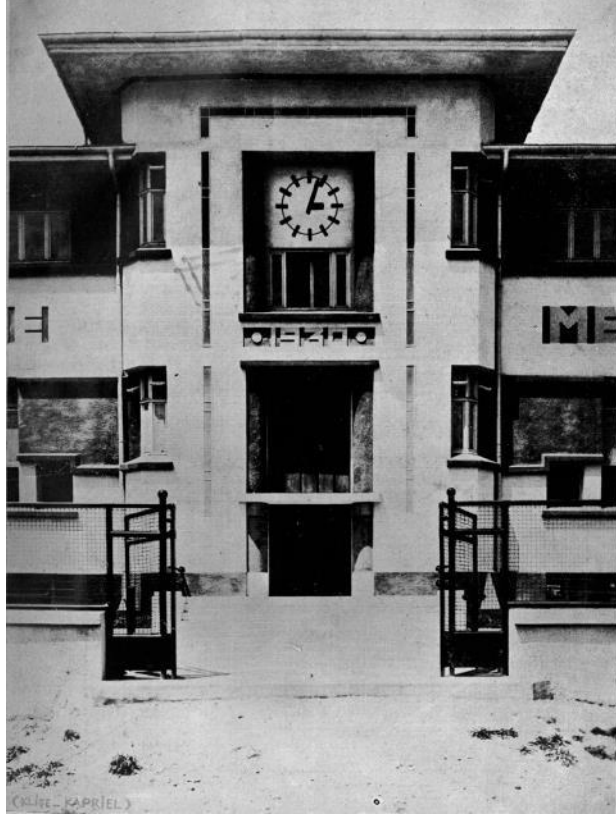

G. 5:: Özgün özelliklerini koruyan üçüncü kat balkonu. (Müjde Dila Gümüş, 2018)

Hasan Bey Apartmanı, Sırrı Bilen tarafından aynı yıllarda inşa edilmiş Valde Mektebi'nin¹³ hemen karşısında yer almaktadır. Sırrı Bilen, Ernst Egli'nin Güzel Sanatlar Akademisi'nde göreve başlamasının ardından Egli atölyesine vekalet etmiş; 1930 yılında ise keşif hocalığına başlamıştır.¹⁴ Hoca ve öğrencisine ait, iki yıl arayla inşa edilen iki erken Cumhuriyet dönemi yapısının karşılıklı konumu, genç mimarın ilk işini hocası Sırrı Bilen vasıtasıyla almış olma ihtimalini düşündürür.

¹³ Valde Mektebi'nin müteahhitliğini, Sırrı Bilen ve arkadaşlarının kurduğu İmar Yurdu şirketi üstlenmiştir. Sırrı Bilen'in aktardıklarından, yapının cephe tasarımının kendilerine ait olduğu anlaşılmaktadır."İmar Yurdu projenin arsa vaziyetine ve son mektep inşaatı teknikine göre tadili için bir çok teşebbüste bulundu. Fakat kendisine planı ve istikameti değiştirmemek şartile yalnız cephe üzerinde tadilat müsaadesi verildi. ... Valde Mektebi modern bir yapıdır, fakat bu modern ecnebi mecmualardan taklit edilmiş ve anlaşılmamış, hazmedilmemiş bir tarz değildir." Sırrı Arif, "Valde Mektebi", **Mimar**, 1931-2, s.37-40.

¹⁴ Behçet Ünsal, "70. Yaşını İdrak Eden Mimarlar: 1, Mimar Sırrı Bilen", **Arkitekt**, 1973-03, s.135-138.

G. 6: Valde Mektebi'nin 1931 tarihli fotoğrafı. (Sırrı Arif, "Valde Mektebi", *Mimar*, 1931-2, s.39)

Sırrı Bilen ve Nizamettin Doğu'nun ilişkisini ilginç kılan bir başka nokta ise, ikisinin de öğrencilik yıllarında, aldıkları eğitimi önemli derecede değiştirecek hoca görevlendirmelerinin yaşanmış olmasıdır. Mongeri atölyesinde eğitim alırken Vedat Bey'in Sanayi-i Nefise'de görevlendirilmesi ile Milli Mimari üslubunda projeler hazırlamaya başlayan Sırrı Bilen, yaşanan değişimi şu cümlelerde anlatmıştır: "Sonra Mimar Vedat Bey geldi muavini Terziyan ile. Biz son sınıfa gelinceye kadar hep İtalyan mimarisi yapardık. Vedat Bey Büyük Postahane'sini yapınca ve bize de hoca olunca bir milli mimari olduğunu ondan öğrendik. Ben son projemi bu stilde yaptım, birinci seçtiler."¹⁵ Sırrı Bilen'in Vedat Bey'in göreve başlaması ile beraber Milli Mimari üslubunda eserler üretmesi ile Nizamettin Bey'in Ernst Egli'nin gelişiminin ardından modernist mimariye yönelmesi; öğrencilerin mimari üsluplarla kurdukları ilişkinin hoca üzerinden belirlendiğini gösteren, bir jenerasyon aralıklı örnekler olarak dikkat çekicidir.

Hasan Bey Apartmanı'nın ardından, *Mimar* dergisinde Nizamettin Bey'in uygulanmış bir konut projesine daha yer verilir. "Suadiye'de Bir Köşk" başlığıyla yayınlanmış konutun

¹⁵ Behçet Ünsal, a.g.e., s.137.

planlarında "Erenköyünde İnşa Edilecek Olan Sami Bey'in Evi Projesi" ifadesi bulunur.¹⁶ Yapı günümüzde mevcut olmadığından, hakkında bildiklerimiz Mimar'da yayımlanmış olan tanıtım yazısı, fotoğraflar ve planlar ile sınırlıdır. Yapının büyük bir bahçe içinde yer alması ile ilişkili olarak, açık mekanlara; balkon ve teraslara geniş yer verilmiştir. Hazırlanma sürecinde mal sahibinin de müdahaleleri olduğu belirtilen plana göre, zemin katta üç büyük oda, mutfak ve hela; birinci katta ise yatak odaları ve banyo yer alır. Mimar dergisinde yayımlanan tanıtım yazısında, Nizamettin Bey'in konutun her detayı için özel çizimler hazırladığı ve söz konusu çizimlerin uygunlandığı belirtilir. Sami Bey Evi, saf geometrik kitle tasarımı, sade cepheleri, teras ve balkon gibi açık mekanlara geniş yer verilmiş olması gibi özellikleriyle, erken cumhuriyet döneminde benzerlerine rastlanan, dönemin mimari modasına uygun "kübik" yapılarıdır.

G.7: Sami Bey Evi'nin 1934 tarihli fotoğrafı. (Nizamettin, "Suadiye'de Bir Köşk", **Mimar**, 1934-6, s.163.)

¹⁶Nizamettin, "Suadiye'de Bir Köşk", **Mimar**, 1934-6, s.163-64.

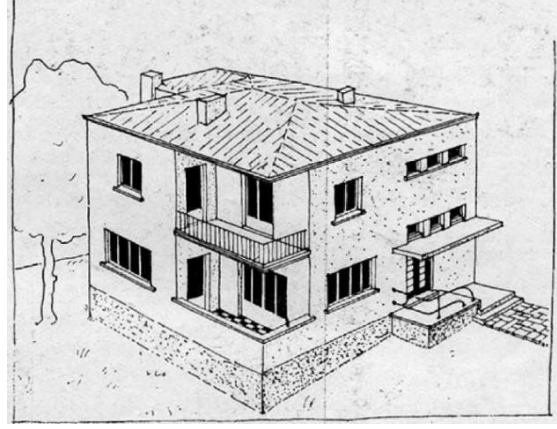
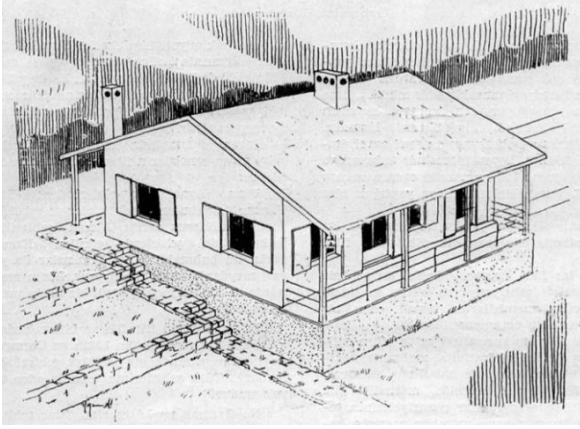
G.8: Sami Bey Evi'nin 1934 tarihli fotoğrafı. (Nizamettin, "Suadiye'de Bir Köşk", **Mimar**, 1934-6, s.163.)

Aynı yıllarda, Nizamettin Doğu'nun iki projesi daha yayınlanır. Bunlardan ilki, Kadıköy Bahariye Caddesi'nde inşa edilmek üzere hazırladığı konut projesidir.¹⁷ Tanıtım yazısında yapının inşasına yakında başlanacağı duyurulmuş olsa da, sonrasında söz konusu konut ile ilgili herhangi bir habere ulaşılamamıştır. Diğer ise "Bir Ev Projesi" başlıklı, tek katlı, mütevazı bir sayfiye evi projesidir.¹⁸ Behçet Ünsal, Nizamettin Doğu'nun, öğrencilik yıllarında, projelerini maketler ve özellikle kuşbakışı perspektiflerle sunmakta büyük bir ustalık gösterdiğini aktarmıştır.¹⁹ Nizamettin Bey'in bu iki konut projesi için hazırladığı çizimler, söz konusu aktarımı doğrular niteliktedir.

¹⁷ Nizamettin Hüsnü, "Ev Projesi, **Mimar**, 1933-2, s.55.

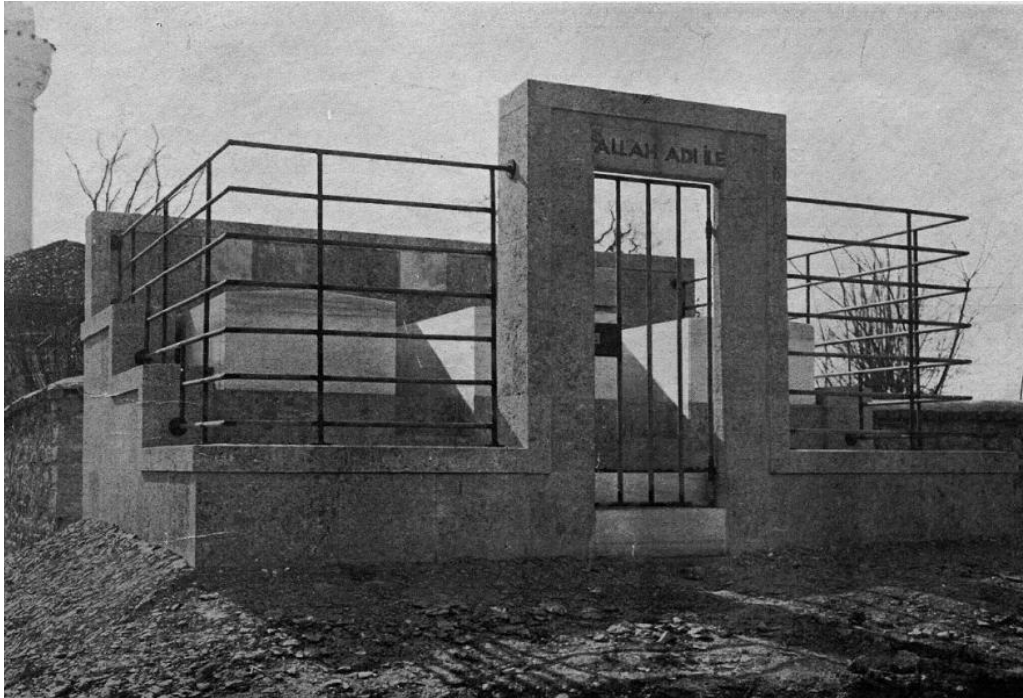
¹⁸ Nizamettin Hüsnü, "Bir Katlı Ev Projesi", **Mimar**, 1933-6, s.177.

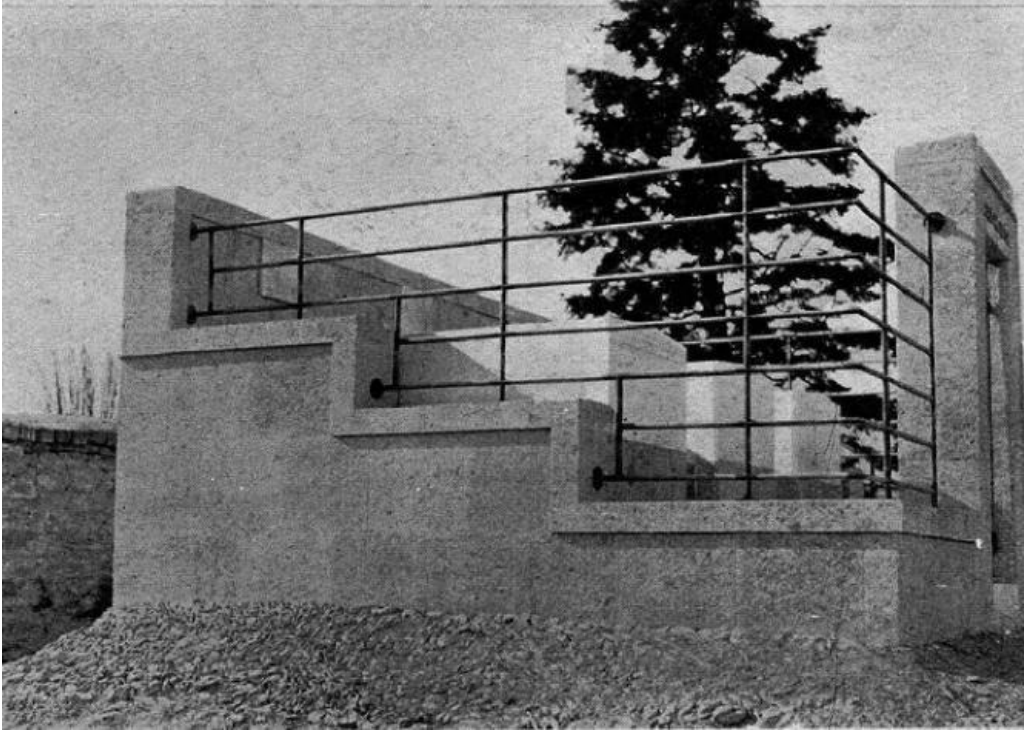
¹⁹ Behçet Ünsal, "İsmet Barutçu ve Nizamettin Doğu'dan Anılar", **Arkitekt**, 1968-2, s.93.

G. 9. 10: Nizamettin Doğu'ya ait ev projeleri. (Nizamettin Hüsnu, "Bir Katlı Ev Projesi", **Mimar**, 1933-6, s.177. Nizamettin Hüsnu, "Ev Projesi", **Mimar**, 1933-2, s.55.)

Nizamettin Doğu'nun erken dönem üretimleri, konutlarla sınırlı kalmamıştır; uygulanmış bir aile mezarı projesi mevcuttur. Söz konusu aile mezarı Topkapı Merkezefendi Mezarlığı'nda bulunmakta olup, üç lahdi barındıracak büyüklüktedir.

G. 11, 12: Nizamettin Doğu'nun projelendirdiği aile mezarının 1933 tarihli fotoğrafları. (Nizamettin Hüsñü, "Bir Aile Mezarı", **Mimar**, 1933-3, s.78-79.)

Lahitler, kitabeler, oturma taşları ve basamaklarda mermer malzeme kullanılmıştır. Lahitleri çevreleyen duvar ise kağır olup hereke taşı ile kaplanmıştır. Lahitlerin yanına yerleştirilen oturma yerleri, tasarımda işlevselliğin önemsendiğini gösterir. Son derece sade bir görünüme sahip olan mezarda, hiçbir süsleme öğesi bulunmaz. Sade ve işlevsel tasarımı, Nizamettin Doğu'nun erken dönem konutlarındaki modernist yaklaşımın bir uzantısıdır. Mezarda tarihsel veya dini herhangi bir referans kullanmamakla beraber, girişteki besmele de Türkçeleştirerek, "Allah Adı İle" biçiminde yazılmıştır. Mezarın Mimar dergisinde yayınlanan tanıtımı, "Bu aile mezarı, dizi ananelerimize çok uygun bir mimaridedir."²⁰ cümlesi ile biter. Nizamettin Doğu'nun bu ifadeyi ekleme ihtiyacı, mezarın geleneksellikten uzak ve seküler görünümünden kaynaklanıyor olmalıdır.

²⁰Nizamettin Hüsñü, "Bir Aile Mezarı", **Mimar**, 1933-3, s.78-79.

G.13: Nizamettin Doğu'nun projelendirdiği aile mezarı. (Müjde Dila Gümüş, 2018)

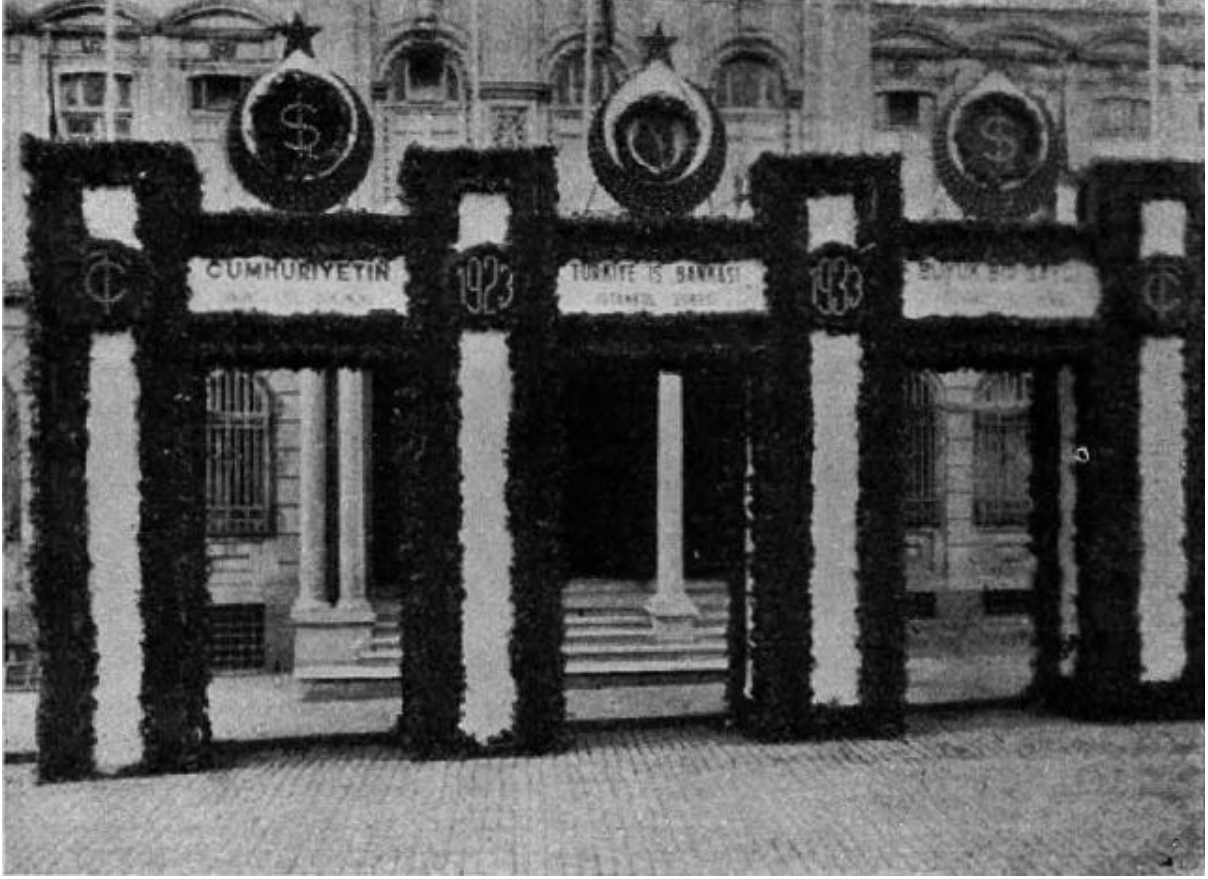
Üç kişilik aile mezarına yalnızca bir kişi; 1962 yılında hayatını kaybeden Galip Sinap gömülmüş, diğer iki kabir boş kalmıştır. Mezar günümüzde bakımsız bir durumdadır. Girişin etrafını saran bitkiler kapının açılmasını olanaksız kılmış, demirlerin bir kısmı sökülmiş, taşlar yerinden oynamıştır.

G. 14: Nizamettin Doğu'nun projelendirdiği aile mezarı. (Müjde Dila Gümüş, 2018)

Nizamettin Bey'in 1930'lara tarihlenen bir de tak tasarımı bulunmaktadır. Cumhuriyet'in onuncu yıl dönümü kutlamaları için, ülke genelinde, pek çok tak, sütun vb. geçici mimari düzenlenmeler üretilmiştir. Mimar'da bunların bir çoğunun amatör zevklerle düzenlendiğini; bir kısmının ise mimarlarca projelendirildiği yazılmış, başarılı bulunan projelere ait fotoğraflar yayınlanmıştır. Halk Fırkası sütunu Seyfi Arkan tarafından, İstanbul Belediyesi'nce Karaköy köprüsü üzerine kurulan "ışık sütunu" Abidin Mortaş tarafından, İş Bankası takı ise Nizamettin Doğu tarafından hazırlanmıştır.²¹ Sade geometrik bir düzenlemeye sahip tak yapraklarla sarılmış, üzerine İş Bankası'nın amblemi ve Mustafa Kemal Atatürk'ün fotoğrafının yer aldığı ay yıldız biçimli süslemeler yerleştirilmiştir. Takın arkasında İş Bankası'nın Eminönü'ndeki binası görülmektedir.

²¹ Anonim, "Onuncu Yıl Tak ve Sütunları", *Mimar*, 1933-11, s. 351-353.

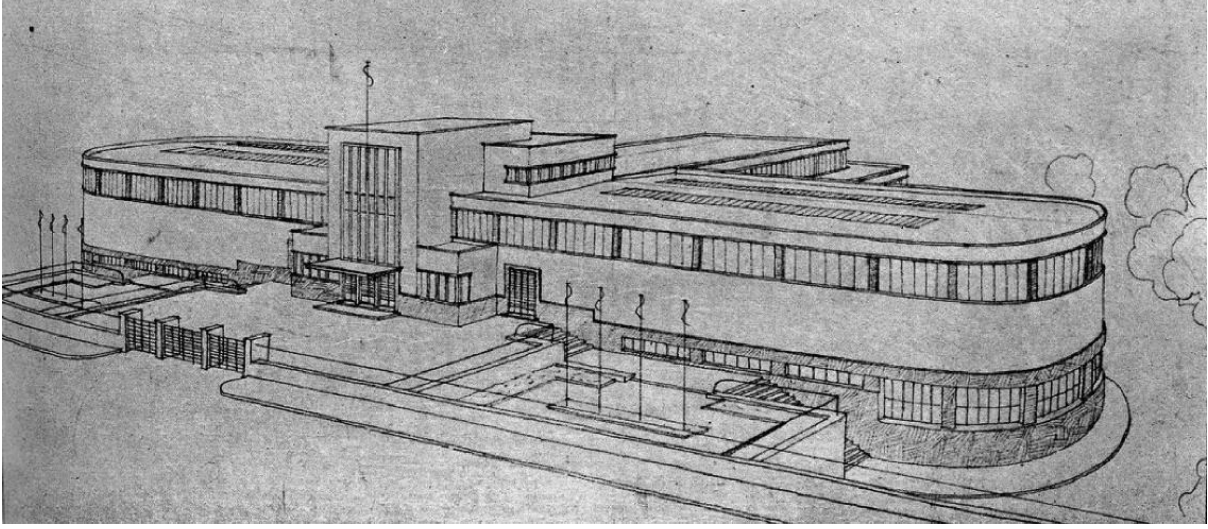
G. 15: Nizamettin Doğu'nun projelendirdiği İş Bankası Takı'nın 1933 tarihli fotoğrafı. (Anonim, "Onuncu Yıl Tak ve Sütunları", **Mimar**, 1933-11, s. 351-353.)

Nizamettin Doğu, erken cumhuriyet yıllarında pek çok mimari proje yarışmasına katılmıştır. Bunlardan ilki, mezuniyetinden iki sene sonraya tarihlenen Ankara Sergi Binası yarışmasıdır. Şartnamesinde "modern mimari tarzında" olacağı belirtilen sergievinin yarışmasına Sedat Hakkı Eldem, Seyfi Arkan, Paolo Vietti-Violi, Abdullah Ziya Kozanoğlu gibi isimler katılmış; yarışmayı Şevki Balmumcu'nun projesi kazanmıştır.²² Nizamettin Doğu'nun hazırladığı proje, yuvarlak köşe dönüşleri ve kitle tasarımıyla Şevki Balmumcu'nun projesine benzerlik gösterir. Nizamettin Doğu, erken cumhuriyet yıllarında katıldığı yarışmaların bir kısmı için Affan (Hayati) Lügal (1906-1975) ile ortak proje hazırlamıştır. Güzel Sanatlar Akademisi 1933 mezunlarından olan Affal Lügal,²³ Nizamettin Bey'in öğrencilik yıllarından arkadaşı olmalıdır. Sedat Hakkı Eldem'in kazandığı Gümrük ve İhisarlar Vekaleti proje yarışmasında Nizamettin

²² Anonim, "Sergi Binası Müsabakası", **Mimar**, 1933-5, s. 131.

²³ Anonim, "Haberler", **Mimar**, 1933-06, s.208

ve Affan dördüncü olmuşlardır.²⁴ Nizamettin Bey 1935 yılında üç farklı yarışmaya katılır. İlki, Mimar Sedat ile ortak proje hazırlayarak ikincilik kazandıkları, "Yürük Ali Plajı" proje yarışmasıdır.²⁵ Ardından Affan ile beraber Ankara Belediyeler Bankası proje yarışmasında ikincilik derecesi alırlar.²⁶ Son olarak Ankara'da yer alacak yeni mezarlığın proje yarışmasında Affan ile beraber üçüncülük kazanırlar.²⁷

G. 16: Nizamettin Doğu'nun Ankara Sergi Evi yarışması için hazırladığı proje. (Anonim, "Sergi Binası Müsabakası", **Arkitekt**, 1933-5, s. 131.)

Nizamettin Doğu, konut tasarımları ve yarışma projeleriyle eş zamanlı olarak, bir yandan da çeşitli yazılar kaleme almaktadır. Mimar dergisine yazdığı erken tarihli iki metin ile Sedat Hakkı Eldem'e Milli Mimari Semineri için Ankara'dan gönderdiği çizim ve notlar, bu bağlamda değerlendirilebilecek verilerdir. İlerleyen yıllarda, 1944'te Mimarlık dergisinin yayın yönetmenliğini üstlenmiş ve bu dergiye çeşitli yazılar yazmıştır. Aynı dönemde Spor tesisleri üzerine proje ve maketlerden oluşan bir sergi düzenlemiş, ardından aynı başlıkla bir kitap yayımlamıştır. Nizamettin Doğu'nun yazmaya ve dokümente etmeye eğilimli olması, mesleki düşüncelerini takip etmeye olanak sağlayan bir zemin meydana getirir.

Sedat Hakkı Eldem'in şekillendirdiği ve yönettiği Milli Mimari Semineri, Güzel Sanatlar Akademisi'nde 1933-1934 döneminde başlamıştır.²⁸ Seminerlerin başlangıcı, Nizamettin

²⁴ Anonim, "Gümrük ve İnhisarlar Vekaleti proje müsabası neticesi ", **Mimar**, 1934-4, s.128.

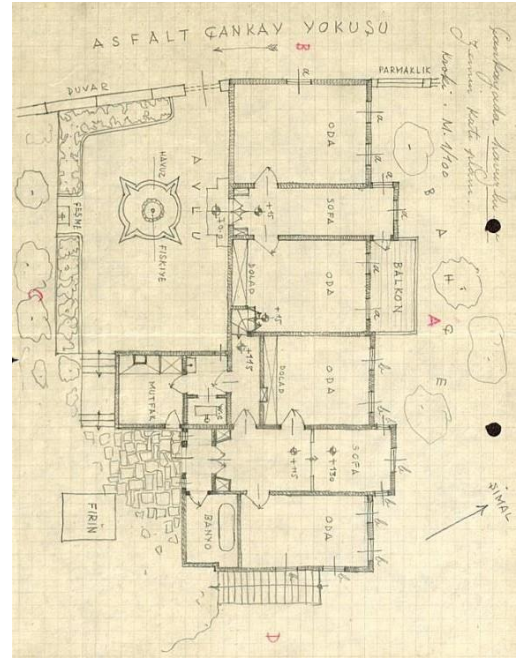
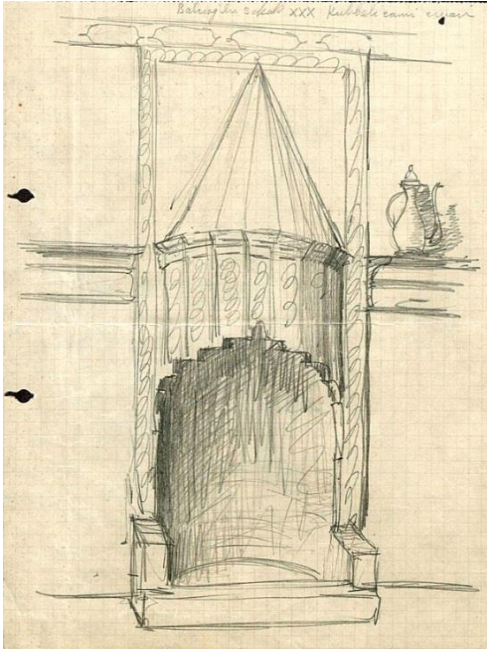
²⁵ Anonim, "Yürük Ali Plajı Proje Müsabakası", **Arkitekt**, 1935-6, s.171-176.

²⁶ Anonim, "Belediyeler Bankası Proje Müsabakası", **Arkitekt**, 1935-10, s.287-288.

²⁷ Anonim, "Mezarlık Proje Müsabakası", **Arkitekt**, 1935-11-12, s.321-324.

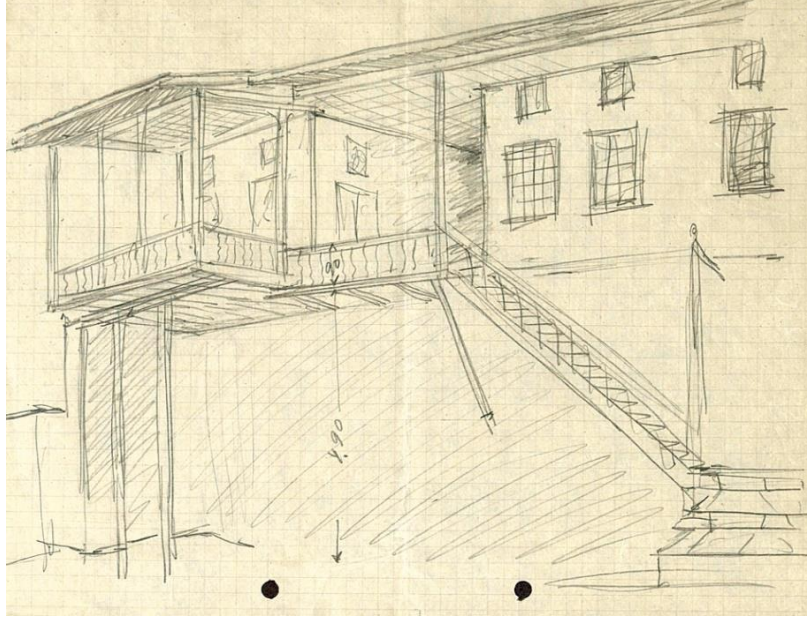
²⁸ Seminerlerin başlangıç tarihi olarak Aslanoğlu 1934'ü, Tanyeli ise 1933-34 eğitim yılını vermiştir. İnci Aslanoğlu, **Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı**, Bilge Kültür Sanat Yay. İstanbul, 2010, s.59. Uğur Tanyeli, "Milli Mimari

Doğu'nun mezuniyetinden iki sene sonrasına rastlamaktadır. Fakat Nizamettin Doğu 1935 yılında, Sedad Hakkı Eldem'e, Ankara'da bulunan üç sivil mimari örneğine ilişkin çeşitli notlar, çizimler ve fotoğraflar içeren bir dosya gönderir.²⁹ İncelediği örnekleri Çankaya'daki Havuzlu Ev, Güzel Tavanlı Ev ve Bakıroğlu (?) Sokağındaki Ev olarak adlandırmıştır. Nizamettin Bey hazırladığı notlarda yapıları malzeme kullanımı, özgün özelliklerini ne kadar korudukları ve varsa süsleme özellikleri bakımından değerlendirmiştir. Plan, cephe ve çeşitli detay çizimleri hazırlamış, az sayıda da fotoğraf eklemiştir. Nizamettin Doğu'nun Sedad Hakkı Eldem'e gönderdiği notlar ve çizimler, Milli Mimari Seminerleri'ne öğrenciler dışında, mezunlardan katkı sunulduğunu göstermesi bakımından ilgi çekicidir.

Semineri: Bir Efsane ve Bir Kavga", **Sedad Hakkı Eldem II: Retrospektif**, Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi Yay., İstanbul, 2009, s.56.

²⁹ SALT Araştırma, Rahmi M. Koç Arşivi, Dosya No: D.131.

G.19-20-21: Nizamettin Doğu'nun Sedad Hakkı Eldem'e göndermek üzere hazırladığı "Ankara Evleri" çalışmasına ait çizimler. (SALT Araştırma, Rahmi M. Koç Arşivi, Dosya No: D.131)

Nizamettin Doğu'nun Mimar dergisinde, projelerinin tanıtımları dışında yayınlanan iki yazısı mevcuttur. "Modern Mimaride Malzeme ve İşçilik"³⁰ başlıklı ilk metin, mezuniyetinin hemen ardına tarihlenir. Nizamettin Doğu bu metinde modernliğin yalnızca biçimler aracılığıyla değil, malzeme ve işçilikte de aranması gerektiğini fakat ülke koşullarının henüz buna el vermediğine değinir. Bu eleştirel yaklaşımını makalesinin sonunda şöyle özetler: "Netice olarak diyebiliriz ki, modern bir mimarın ancak modern malzeme sayesinde bugünün bütün ihtiyaçlarını tatmin eden projesi, modern malzeme ile ve onun mütehassıs işçisi tarafından tatbik edildikten sonra hakiki modern bir eser vücuda gelir."

İkinci metin "Ne Yapıyoruz?"³¹ başlıklı olup, Mimar Sinan'ın ölüm yıldönümünde düzenlenen anma etkinliklerinin hemen ardından yazılmıştır. "Ne Yapıyoruz?", özeleştiri ve mesleki kaygı yüklü olması bakımından ilgi çekici bir metindir. Nizamettin Doğu, Mimar Sinan'a duyduğu hayranlıktan ve kendi neslinin mimari üretiminin değersizliğinden yakındığı bir girişin ardından, kendisini ve dönem mimarlarını "Mevzu kıtlığından dem vuran acemi romancılara" benzetir. Ardından, dönemin mimarlık ortamına yönelik eleştirilerini sıralar. Bunlardan ilki, mimaride tarihselci yaklaşıma yöneliktir: "Bazen lüzumsuz yere ve hiç sebep ve mana yokken eskileri taklid etmeye ve modernize etmeye kalkıyoruz ve bu suretle orijinal ve

³⁰ Mimar Nizamettin Hüsnü, "Modern Mimaride Malzeme ve İşçilik", *Mimar*, 1933-9/10, s.321.

³¹ Mimar Nizamettin Doğu, "Ne Yapıyoruz?", *Arkitekt*, 1936-4, s.125-126.

hakiki bir san'at eserinin meydana gelebileceğini düşünemiyoruz." Eskileri taklit etmek ve modernize etmek ile kastı, Milli Mimari üslubundaki yapılar olmalıdır. Nizamettin Doğu, Avrupa üsluplarını doğrudan kopyalamaya da karşıdır: "Bazan garplının yaptığını, basit bir görüşle harici ve yabancı bir kabuk ve cila gibi kopye edip değerli bir şey yaptığımıza kani oluyoruz." Modernist mimarının Türkiye'de uygulanış biçimine yönelik bu eleştirilerinin benzerini, "Modern Mimaride Malzeme ve İşçilik" metninde malzeme ve işçilik bağlamında da dile getirmişti. Üçüncü eleştirisi, işveren-mimar ilişkisinin ve maddi çıkarların üretimini etkilemesine ilişkindir: "Bazan cahil ve zevksiz müşteriye tatmin edip beş on kuruş cebe atmakla mimarlık ve iş yaptığımızı zannediyoruz, başka bir zaman işi ehline bırakmayı kabul edecek derecede kültür ve hüsnü niyet sahibi müşterinin de, hakiki ve mimari eser böyle olur diyip gözünü boyuyoruz... Mimarın kıymeti kazandığı yapının miktar ve yaptığı işin adedile ve eserin kıymeti de mal sahibinin memnuniyetinin derecesiyle ölçülür zannedip var kuvvetimizle o yoldan yürüyoruz. Halbuki bu yol bizi dev adımlarla san'attan uzaklaştırıyor." Yeni mezun Nizamettin Doğu, sanat dünyasının içinde kalmaya istekli olsa da; piyasa koşullarının kendisini hayalindeki (belki okulunda deneyimlediği) "sanat dünyasından" uzaklaştırdığını düşünür. Behçet Ünsal'ın, Nizamettin Doğu'nun ölümünün ardından yazdığı metin de,³² aynı ikilemi yansıtan bir cümle ile biter: "Bizde sanat dünyası hayatta değil, mektebin içindedir."

Nizamettin Doğu'nun 1938 yılından sonraki kariyerinin önemli bir bölümü, Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü mimarı olarak geçmiştir. Türk Spor Kurumu'nun kurulması ve C. H. Fırkası tarafından spor saha ve tesisleri için bu kurum emrine önemli bir tahsisat verilmesiyle beraber Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde devlet eliyle spor tesisleri inşa edilmeye başlanır. 1938 yılında çıkan Beden Terbiye Kanunu ile Türk spor Kurumu yerine bir Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü kurulmuş; Nizamettin Doğu, bu birimin mimarlığını üstlenmiştir.³³ Söz konusu göreve başladığı tarih kesin olarak bilinemesi de, 1938-1941 yılları arasında bir tarihte atandığı anlaşılmaktadır.³⁴ "Afyonkarahisar Spor Meydanı Projesi", Nizamettin Doğu'nun kariyerinde bir dönüm noktası olmuştur; uzun yıllar sürecek olan spor alanlarına yönelik çalışmaları, bu proje ile başlar. Projeler Nisan 1938 tarihlidir ve Ankara'da hazırlandıkları belirtilmektedir. Projenin tanıtımında, Nizamettin Doğu'nun "spor inşaatına ait büyük, yapılmış veya literatür halindeki

³² Behçet Ünsal, "İsmet Barutçu ve Nizamettin Doğu'dan Anılar", **Arkitekt**, 1968-2, s.93

³³ Nizamettin Doğu, "Spor Alanları", **Mimarlık**, 1944, Sayı:1, s.22.

³⁴ Mimar dergisinin 1941 tarihli bir sayısında kendisinden "Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü mütehassıs mimarı" olarak bahsedilir. Anonim, "Haberler", **Arkitekt**, 1941/42-07-08, s.191-192.

eserleri tetkik etmiş" olduğu belirtilir.³⁵ Ankara Stadyumu projesinin sahibi olan İtalyan mimar Paolo Vietti-Violi de, aynı yıllarda, Türkiye'de inşa edilecek spor tesisleri üzerine çalışmaktadır.³⁶ Nizamettin Doğu'nun Afyonkarahisar Belediyesi Stadyum projesinin yayınlanmasının ardından, Violi Vietti Arkitekt dergisine bir mektup yazar ve projenin kendi projesinden alındığını edildiğini iddia eder. Arkitekt konuyu Türk-yabancı mimar çatışması içinde değerlendirilmiş ve iddiaları yalanlamak için uzun bir yazı yayımlamıştır.³⁷

Nizamettin Doğu, Beden terbiyesi Umum Müdürlüğü mimarı olarak göreve başladıktan sonra, 1943 yılında, cumhuriyetin yirminci yılı etkinlikleri kapsamında, "Spor Alanları" başlıklı mimari bir sergi hazırlar. Alanında bir ilk olan sergi, Ankara Sergi Evi'nde açılmıştır. Sergide, Türkiye'deki çeşitli şehirlerde inşa edilmiş olan veya inşa edilmesi planlanan spor saha ve tesislerinin proje, fotoğraf ve maketleri gösterilmiştir. Titizlikle hazırlanmış maketler, sergiyle ilgili izlenimlerini Arkitekt'e yazan Orhan Sefa ve Kemal Ahmed Aru tarafından takdirle karşılanmıştır.³⁸ Birçoğu Nizamettin Doğu tarafından projelendirilmiş olan tesislerin maketleri de, yine kendisi tarafından hazırlanmış olmalıdır. Serginin fotoğraflarından yola çıkarak, Beykoz Gençlik Klubü kayıkhanesi, Fatih Stadı Jimlastikhanesi, Adana Spor Sahası, Urfa Spor Sahası, Diyarbakır Spor Alanı, Urfa Spor Alanı, Erzincan Spor Alanı ve Antakya Velodromlu Spor Sahası'nın Nizamettin Doğu tarafından projelendirildiğini tespit etmek mümkün.³⁹

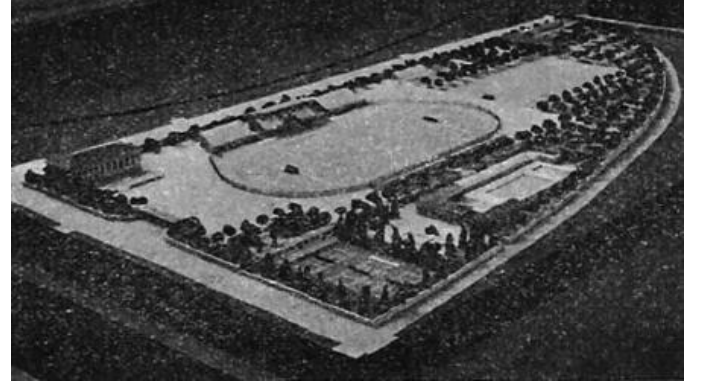
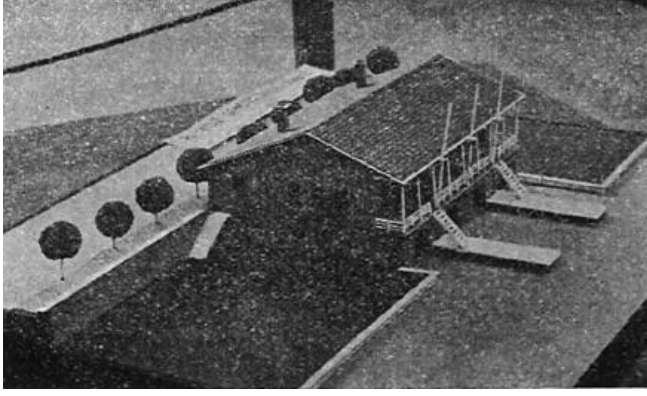
³⁵ Anonim, "Afyonkarahisar Spor Meydanı Projesi", **Arkitekt**, 1938-8, s. 221-232.

³⁶ İnci Aslanoğlu, "Two Italian Architects: Giulio Mongeri and Paolo Vietti-Violi During the Periods of First Nationalism and Early Modernism in Ankara", **Atti del Convegno Architettura e architetti italiani ad Istanbul tra il XIX e il XX secolo** başlıklı ve 27-28 Kasım 1995 tarihli sempozyum kitabı, Istituto Italiano Di Cultura Di Istanbul Yay., s.17.

³⁷ Anonim, "Afyon Stadı Hakkında Bir Müracaat ve Bir İzah", **Arkitekt**, 1938/10-11, s. 324-325.

³⁸ Orhan Sefa, K. Ahmed Aru, "Spor Sahaları Mimari Sergisi", **Arkitekt**, 1943-11-12, s.246-247.

³⁹ Orhan Sefa, K. Ahmed Aru, **a.g.e.**, s.246-247. Nizamettin Doğu, "Spor Alanları Mimari Sergisi", **Mimarlık**, 1944, Sayı:2, s. 15-16.

G.20-21: Spor Alanları Mimari Sergisi'nde sergilenmiş Beykoz Gençlik Klubü Kayıkhanesi ve Antakya Velodromlu Spor Sahasına ait birer maket. (Orhan Sefa, K. Ahmed Aru, "Spor Sahaları Mimari Sergisi", *Arkitekt*, 1943-11-12, s.246-247.)

Sergiden üç yıl sonra, Nizamettin Doğu konu ile ilgili bir de kitap yayımlar. "Spor Alanları El Kitabı" başlıklı yayının takdimini dönemin başbakanı İsmet İnönü yazmıştır: "Türkiye'yi idare edenler, Stadyomu en kıymetli mektep gibi her yerde kurmaya çalışacaklardır. Türkiye'nin iskikbalini idare edecek olan genç nesil açık havada açık meydanlarda yetişecektir."⁴⁰ İsmet İnönü'nün yazdıkları, ülke geneline açılan spor tesislerinin, cumhuriyetin modernleşme projesinin önemli bir damarı olduğunu yansıtır.⁴¹ Kitapta, Futboldan atletizme, buz hokeyinden golfe pek çok farklı spor dalına yönelik sahaların nasıl projelendirilmesi ve bakımlarının nasıl yapılması gerektiğine ilişkin bölümler bulunur. Bunların yanı sıra, Türkiye'de inşa edilen spor tesislerinin maketlerine yer verilmiştir. Kitabın kaynakçasında, spor tesisleri üzerine bir dizi yabancı yayının künyesi bulunur. Nizamettin Doğu'nun spor tesislerine ilişkin kapsamlı bir yabancı yayın grubuna sahip olduğu ve konuya ilişkin hiçbir Türkçe yayın yokken imkânları zorlayarak detaylı bir çalışma hazırladığı anlaşılmaktadır.

⁴⁰ Nizamettin Doğu, *Spor Alanları El Kitabı*, İbrahim Horoz Basımevi, İstanbul, 1946.

⁴¹ Konuya ilişkin bir inceleme için bkz. Leyla Alpagut, "Ankara'daki Spor Mekânları Üzerinden Bir Gençlik Tahayyülü", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2017, Sayı:53, s. 921-932.

G.22: Nizamettin Doğu'nun hazırladığı Spor Alanları El Kitabı'nın kapağı.

Nizamettin Doğu'nun, Spor Alanları Umum Müdürlüğü mimarlığı görevine tam olarak kaç sene devam ettiği tespit edilememiştir. Söz konusu görevi sürerken, çeşitli mimari yarışmalara katılmaya devam etmiştir. 1943'te Ankara Telefon Santralı müsabakasında Affan Lugal ile ikincilik kazanır.⁴² 1940'lı yıllarda Abidin Mortaş ile iki ortak proje hazırlamıştır. Çanakkale Meçhul Asker Anıtı yarışmasına beraber katılırlar fakat derece alamazlar.⁴³ Adana Adalet Sarayı yarışmasına Abidin Mortaş ve Feyyaz Tüzüner beraber katılmış ve birincilik kazanmıştır.⁴⁴ Tek başına katıldığı İstanbul Radyo Evi yarışmasında ise mansiyon almıştır.⁴⁵ Nizamettin Doğu'nun 1940'lardaki yayın faaliyetleri, Spor Alanları El Kitabı ile sınırlı değildir; kendisi Türk Yüksek

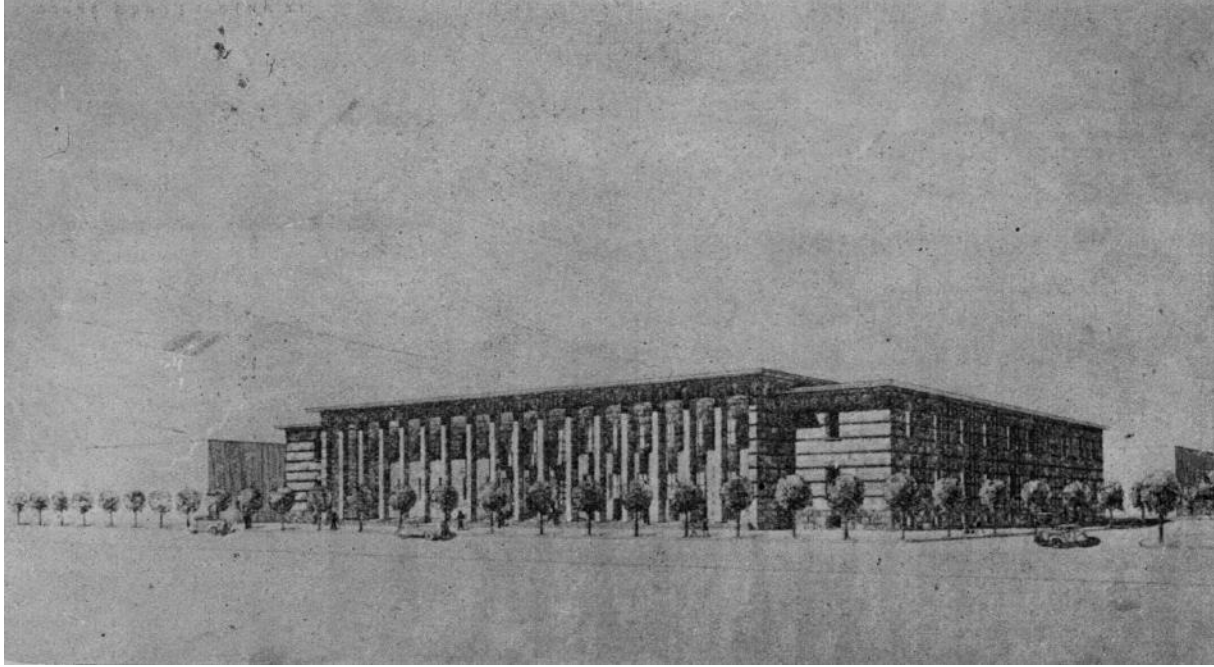
⁴² Anonim, "Ankara Otomatik Telefon Santral Proje Müsabakası", **Mimarlık**, 1944, Sayı:2, s.12.

⁴³ Anonim, "Çanakkale Zafer ve Meçhul Asker Anıtı", **Arkitekt**, 1944-03-04, s.52-74.

⁴⁴ Anonim, "Adana Adalet Sarayı Proje Müsabakası", **Arkitekt**, 1946-01-02, s.25-31. Nizamettin Doğu, "Adana Adalet Sarayı", **Mimarlık**, 1948-5, s.12. Yapıyla ilgili detaylı bilgi için bkz. Duygu Saban, Figen Karaman, Onur Erman, **Adana Mimarlık Rehberi 1900-2005**, T.M.M.O.B. Mimarlar Odası Adana Şubesi Yay., Adana, 2006, s. 26.

⁴⁵ Anonim, "İstanbul Radyo Evi Proje Müsabakası", **Arkitekt**, 1945-07-08, s.143-157.

Mimarlar Birliği tarafından 1944 yılında çıkarılmaya başlanan Mimarlık dergisinin ilk yazı işleri müdürlüğü görevini üstlenmiştir.⁴⁶ 1944-1948 yılları arasında Mimarlık'ta pek çok makalesi yayımlanmıştır.⁴⁷

G.23: Abidin Mortaş, Nizamettin Doğu ve Feyyaz Tüzüner tarafından hazırlanmış olan Adana Adalet Sarayı projesi. Anonim, "Adana Adalet Sarayı Proje Müsabakası", **Arkitekt**, 1946-01-02, s.25-31. Nizamettin Doğu, "Adana Adalet Sarayı", **Mimarlık**, 1948-5, s.12.

Talat Özışık, Nizamettin Doğu'nun vefatının ardından Mimarlık dergisi için kaleme aldığı yazısında, Nizamettin Doğu'nun geç dönem kariyerine ilişkin çeşitli bilgiler verir. Bunlardan ilki, Nizamettin Doğu'nun vefatından önce Türk Mimarlık Derneği Başkanı ve Ankara Belediye Meclisi yesi olarak görev yapmış olmasıdır.⁴⁸ Aynı yazıda, Nizamettin Doğu'nun Ankara Belediye Hastanesi Polikliniği, Ankara Üniversitesi Astronomi Kürsüsü, Ankara Belediye Hastanesi ek inşaatı, Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu ve ankırı'da bir caminin mimari projelerini yaptığı belirtilir. Bununla beraber, Ankara'da yirminden fazla apartman projesi hazırladığını ve bunların uygulamasını tamamladığını yazar.⁴⁹ 26 Mart 1968 günü

⁴⁶ Mimarlık dergisi 1944 tarihli ilk sayısı, iç kapak sayfası.

⁴⁷ Nizamettin Doğu'nun Mimarlık dergisinde tespit edilen makaleleri şunlardır: "Spor Alanları" (1944-1), "Spor Alanları Mimari Sergisi" (1944-2), "İngiliz Mimarlık Sergisi" (1944-4), "Adana Kapalı Cimlastik Salonu" (1944-6), "Bugünün Türk Mimarları" (1947-3,4), "Zavallı Akademi" (1948-2), "Adana Adalet Sarayı (1948-5), "İller Kooperatifi Dört Odalı Ev Tipi" (1948-5), "Yapı İşlerinde Yeni Bir şey Yok" (1948-6).

⁴⁸ Talat Özışık, "Nizamettin Doğu'nun Ardından", **Mimarlık**, 1968, Yıl:6, Sayı:4, s.:2.

⁴⁹ Ankara'da inşa edilen apartmanlardan iki tanesi, Güneş ve Demirtaş Apartmanları "Sivil Mimari Bellek Ankara 1930-1980" projesi kapsamında tespit edilmiş ve incelenmiştir. Ed. Nuray Bayraktar, Bülent Batuman, Elif Selena

geçirdiği kalp krizi sonucunda hayatını kaybeden Nizamettin Doğu,⁵⁰ mezuniyetinin hemen ardından proje yarışmasına katıldığı ve üçüncülük kazandığı⁵¹ Ankara Cebeci Asri Mezarlığı'nda gömülüdür.

G.24: Nizamettin Doğu'nun Ankara Cebeci Asri Mezarlığı'nda bulunan mezarı. (Hilal Ayas, 2018)

Ayhan, **Sivil Mimari Bellek Ankara 1930-1980**, Koç Üniversitesi Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi VEKAM Yayınları, Ankara, 2014, s.54, 85.

⁵⁰ Anonim, "Ölüm İlanı", **Cumhuriyet Gazetesi**, 27.03.1968, s.7. Ankara Büyük Şehir Belediyesi'nin Mezarlık Bilgi Sistemi üzerinden Nizamettin Doğu'ya ait mezarın yerini tespit etmemin ardından, mezarın fotoğraflarını çekerek bana yardım etme inceliği gösteren Hilal Ayas'a teşekkür ediyorum.

⁵¹ Anonim, "Mezarlık Proje Müsabakası", **Arkitekt**, 1935-11-12, s.321-324.

Kaynakça/References

- ALPAGUT, Leyla, **Cumhuriyetin Mimarı Ernst Arnold Egli**, Boyut Yayın Grubu Yayınları., İstanbul, 2012.
- ALPAGUT, Leyla, "Ankara'daki Spor Mekânları Üzerinden Bir Gençlik Tahayyülü", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 2017, S.53, s. 921-932.
- ALSAC, Üstün, "The Second Period of Turkish Architecture", **Modern Turkish Architecture**, University of Pennsylvania Press, 1984. s.: 95-105.
- Anonim, "Onuncu Yıl Tak ve Sütunları", **Mimar**, 1933-11, s. 351-353.
- Anonim, "Sergi Binası Müsabakası", **Mimar**, 1933-5, s. 131.-153.
- Anonim, "Haberler", **Mimar**, 1933-06, s.208.
- Anonim, "Gümrük ve İnhisarlar Vekaleti proje müsabası neticesi ", **Mimar**, 1934-4, s.128.
- Anonim, "Yürük Ali Plajı Proje Müsabakası", **Arkitekt**, 1935-6, s.171-176.
- Anonim, "Belediyeler Bankası Proje Müsabakası", **Arkitekt**, 1935-10, s.287-288.
- Anonim, "Mezarlık Proje Müsabakası", **Arkitekt**, 1935-11-12, s.321-324.
- Anonim, "Haberler", **Arkitekt**, 1941/42-07-08, s.191-192.
- Anonim, "Afyonkarahisar Spor Meydanı Projesi", **Arkitekt**, 1938-8, s. 221-232.
- Anonim, "Afyon Stadı Hakkında Bir Müracaat ve Bir İzah", **Arkitekt**, 1938/10-11, s. 324-325.
- Anonim, "Ankara Otomatik Telefon Santral Proje Müsabakası", **Mimarlık**, 1944, Sayı:2, s.12.
- Anonim, "Çanakkale Zafer ve Meçhul Asker Anıtı", **Arkitekt**, 1944-03-04, s.52-74.
- Anonim, "Adana Adalet Sarayı Proje Müsabakası", **Arkitekt**, 1946-01-02, s.25-31.
- Anonim, "İstanbul Radyo Evi Proje Müsabakası", **Arkitekt**, 1945-07-08, s.143-157.
- Anonim, "Ölüm İlanı", **Cumhuriyet Gazetesi**, 27.03.1968, s.7.
- ARU, K. A.; SEFA, Orhan, "Spor Sahaları Mimari Sergisi", **Arkitekt**, 1943-11-12, s.246-247.
- ASLANOĞLU, İnci, "Two Italian Architects: Giulio Mongeri and Paolo Vietti-Violi During the Periods of First Nationalism and Early Modernism in Ankara", **Atti del Convegno Architettura e architetti italiani ad Istanbul tra il XIX e il XX secolo** başlıklı ve 27-28 Kasım 1995 tarihli sempozyum kitabı, Istituto Italiano Di Cultura Di Istanbul Yay., s.17
- ASLANOĞLU, İnci, **Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı**, Bilge Kültür Sanat Yayınları. İstanbul, 2010, s.57.

- BOZDOĞAN, Sibel, **Modernizm ve Ulusun İnşası: Erken Cumhuriyet Türkiye'sinde Mimari Kültür**, Metis Yayınları., İstanbul, 2008.
- DOĞU, N., "Ne Yapıyoruz?", **Arkitekt**, 1936-4, s.125-126.
- DOĞU, N., "Spor Alanları", **Mimarlık**, 1944, Sayı:1, s.22.
- DOĞU, N., "Adana Adalet Sarayı", **Mimarlık**, 1948-5, s.12.
- ERMAN, Onur, KARAMAN, Figen.; SABAN, Duygu, **Adana Mimarlık Rehberi 1900-2005**, T.M.M.O.B. Mimarlar Odası Adana Şubesi Yay., Adana, 2006.
- NİZAMETTİN, Hüsnü, "Suadiye'de Bir Köşk", **Mimar**, 1934-6, s.163-64.
- NİZAMETTİN, Hüsnü: "Hasan B. Apartmanı", **Mimar**, 1932-11, s.322-323.
- NİZAMETTİN, Hüsnü: "Ev Projesi", **Mimar**, 1933-2, s.55.
- NİZAMETTİN, Hüsnü, "Bir Katlı Ev Projesi", **Mimar**, 1933-6, s.177.
- NİZAMETTİN Hüsnü, "Bir Aile Mezarı", **Mimar**, 1933-3, s.78-79.
- NİZAMETTİN, Hüsnü: "Moden Mimaride Malzeme ve İşçilik", **Mimar**, 1933-9/10, s.321.
- ÖZİŞİK, T.: "Nizamettin Doğu'nun Ardından", **Mimarlık**, 1968, Yıl:6, Sayı:4, s.:2.
- SIRRI, Arif, "Valde Mektebi", **Mimar**, 1931-2, s.37-40.
- Sivil Mimari Bellek Ankara 1930-1980**, (Ed. Ayhan, E. S., Bayraktar, N.; Batuman, B.): Koç Üniversitesi Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi VEKAM Yayınları, Ankara, 2014.
- ŞUMNU, U, "Bilinen Bir Mimarın Bilinmeyen Yapısı: Nizamettin Doğu ve Demirtaş Apartmanı", **Sivil Mimari Bellek Yazıları-IV**, s.1-2.
- TANYELİ, Uğur, "Milli Mimari Semineri: Bir Efsane ve Bir Kavga", **Sedad Hakkı Eldem II: Retrospektif**, Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi Yayınları., İstanbul, 2009, s.56-65.
- TANYELİ, Uğur, "Behçet Ünsal", **Mimarlığın Aktörleri Türkiye: 1900-2000**, Garanti Galerisi Yay., İstanbul, 2007, s.308-316.
- ÜNSAL, Behçet, "İsmet Barutçu ve Nizamettin Doğu'dan Anılar", **Arkitekt**, 1968-2, s. 92-93.
- ÜNSAL, Behçet, "70. Yaşını İdrak Eden Mimarlar: 1, Mimar Sırrı Bilen", **Arkitekt**, 1973-03, s.135-138.